

OD SAMETOVÉ REVOLUCE
K PŘEDSEDNICTVÍ EU
SLOVEM I OBRAZEM

Foto **Karel Cudlín**.

1989 - 2009

PRA
PRA
PRA
PRA

HA
GUE
GA
G

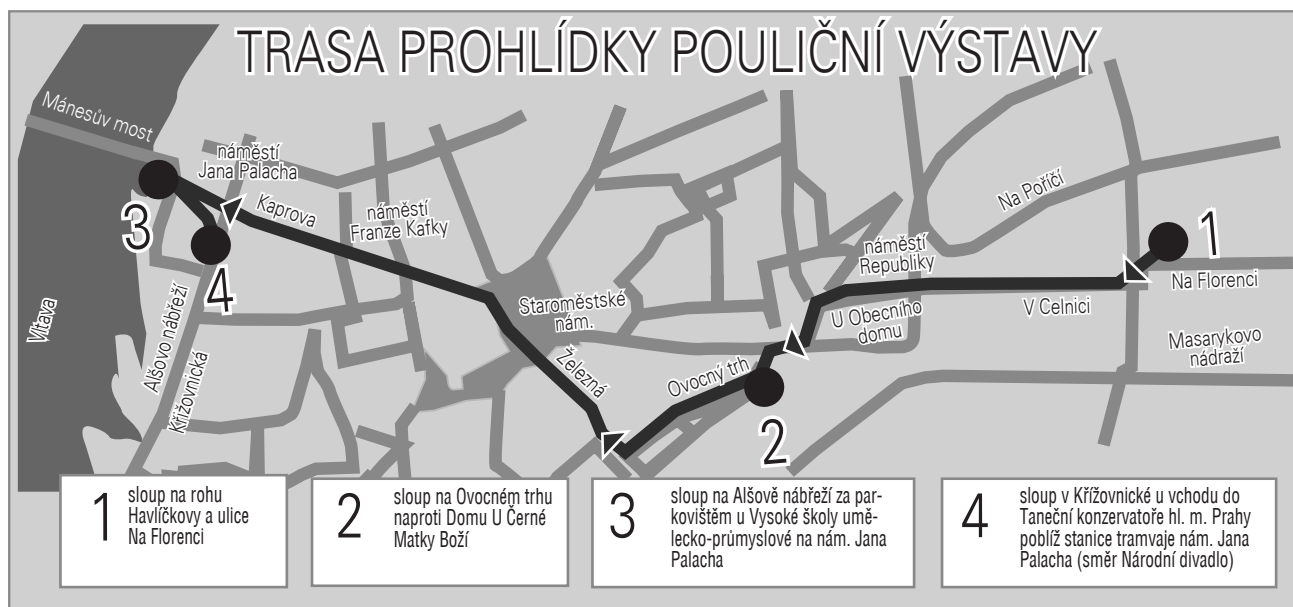

**Masaryk Station
Development, a.s.**

K 20. výročí pádu komunistického režimu
vás Zuzana a Eugen Brikciusovi
a partner hlavní město Praha
zvou k prohlídce plakátové výstavy

OD SAMETOVÉ REVOLUCE K PŘEDSEDNICTVÍ EU SLOVEM I OBRAZEM

kterou podpořila
rozvojová společnost Masaryk Station Development, a. s.

Citáty vybral a chronologii sestavil Zbyněk Petráček
Graficky upravili Ivo a Táňa Horňáčkoví

1989 - 2009

1989

Říjen – Tři týdny před převratem to nevypadá, že situace je „těhotná revolucí“. Jsou vzati do vazby Jiří Ruml a Rudolf Zeman ze samizdatových Lidových novin, což se vnímá jako širší útok na nezávislá periodika. Ale například členové České filharmonie se připojují k dirigentu Václavu Neumannovi a bojkotují televizi a rozhlas na protest proti perzekuci signatářů občanského prohlášení Několik vět. A na výročí republiky demonstruje na Václavském náměstí 10 tisíc lidí. Už skončila doba, kdy normalizační režim tvrdil, že proti němu je jen hrstka disidentů.

3. listopad – Ve Vratislavi, v tehdy již nekomunistickém Polsku, se 5 tisíc československých občanů setkává s exilem. Mladá opoziční generace poprvé vidí legendy, jako jsou Kryl, Hutka či Třešňák.

4. listopad – Z Prahy odjíždějí zvláštními vlaky východoněmečtí uprchlíci, kteří strávili řadu týdnů na západoněmecké ambasádě.

9. listopad – Pozdě večer si lidé vynutí otevření přechodu v berlínské zdi, aniž by se východoněmečtí komunisté či sověti pokusili o odpor. Padá celosvětový symbol komunismu a rozděleného světa.

12. listopad – Na 10 tisíc československých poutníků v čele s kardinálem Tomáškem sleduje v Římě svatořečení Anežky Přemyslovny.

17. listopad – V univerzitním areálu na pražském Albertově odpoledne začíná povolená studentská manifestace na paměť Jana Opletala. Po pietním aktu na Vyšehradě postupuje dav spontánně do centra města, kde je na Národní třídě zadržen oddíl Veřejné bezpečnosti a pohotovostního pluku SNB. Brutální zásah policie proti demonstrantům je onou pověstnou kapkou, která přeplnila džbán a vyvolala masový protest. Končí normalizace a začíná tzv. sametová revoluce.

Národní třída, 17. listopad 1989. Foto **Karel Cudlín**.

18. listopad – Zatímco panuje nejasno v otázce možných obětí zásahu na Národní třídě, studenti vyhlašují stávku a solidárně se připojují divadla. Ikonickou postavou národa se stává Václav Havel. Étos „sametové revoluce“ je tedy nesen disidenty, studenty a divadelníky. Dokládá to vznik Občanského fóra 19. listopadu v Laterně magice.

20. listopad – V pondělí večer se Václavské náměstí zaplní 150 tisíci občanů, kteří žádají vyšetření zásahu na Národní třídě, ale i politickou demokratizaci o odstranění mocenského monopolu KSČ.

21. listopad – Předseda vlády Ladislav Adamec se poprvé setkává se zástupci Občanského fóra a stávkujících studentů. Po celé zemi se začínají zakládat lokální občanská fóra.

24. listopad – Odstupuje generální tajemník KSČ Miloš Jakeš.

26. listopad – Po víkendových více než půlmilionových manifestacích na Letné premiér Adamec souhlasí se vznikem vlády za účasti OF.

27. listopad – Po dvouhodinové generální stávce je jasné, že komunistickému režimu odzvonilo – vzdal se myšlenky na silový zásah a otevřeně vyjednává s opozicí.

29. listopad – Parlament ruší ústavní článek o vedoucí úloze KSČ, čímž formálně končí totalita.

30. listopad – Na vysokých školách je zrušena výuka marxismu-leninismu.

2. prosinec – Rakousko ruší vízovou povinnost pro občany Československa, což vede k vlně cest do Vídně, ale poté i k nápisům „Češi, nekradte“ v rakouských obchodech.

3. prosinec – Adamec navrhuje rekonstruovanou vládu, ale ta je pro OF nepřijatelná (z 21 členů mělo být 16 komunistů).

4. prosinec – Státisíce lidí na Václavském náměstí žádají vytvoření skutečně reprezentativní vlády do týdne, jinak hrozí opět generální stávkou.

6. prosinec – Václav Havel jedná o reorganizaci vlády s Adamcem a novým šéfem KSČ Urbánkem.

7. prosinec – Adamec podává demisi, sestavením vlády pověřen dosavadní vicepremiér Marián Čalfa.

10. prosinec – Vzniká Čalfova „vláda národního porozumění“, poprvé od „vítězného února“ s menšinou komunistických ministrů. Přesto jejich vládní role neodpovídá naladění ve společnosti.

23. prosinec – V Hraničkách u Rozvadova ministři zahraničních věcí Dienstbier a Genscher symbolicky přestřihávají drátěné zátarasy – tím prakticky padá „železná opona“.

28. prosinec – Federální shromáždění volí předsedou Alexandra Dubčeka.

29. prosinec – Václav Havel je zvolen československým prezidentem, čímž končí totalita i de iure. Ačkoliv je Havel volen poslanci disponujícími ještě komunistickým mandátem, zůstává ironií dějin, že nikdo z nich nehlasoval proti. Podobně jako v dubnu 1948 demokraticky zvolení poslanci sami odhlasovali totalitní jednotné kandidátky, tak v prosinci 1989 komunisty jmenovaní poslanci sami odhlasovali konec totality.

28. ŘÍJEN 1989

Dostal jsem se do obklíčení u hotelu Evropa, kde pohotovostní pluk v bílých helmách uzavřel asi dvě stovky lidí. Prostor ovládly strach a panika.

Minuli jsme přistavený policejní autobus, prošli jsme středem Václaváku, kde se procházely všelijaké policejní šarže a ostošest mluvily do vysílaček, dostali jsme se přes další policejní kordon na druhou stranu do Vodičkovy ulice a ocitli se znovu mezi svými. Dva fízlové se tam zrovna snažili zatknout jednoho vzpouzejícího se demonstranta a v zápalu boje se dostali do hloubi demonstrujících – příliš daleko od ochrany policejních těžkooděnců, a to jim neprošlo. Začal jsem křičet, ať ho ty svině nechají být, vmžiku byl

kolem nás chumel lidí, fízlové byli bití jako žito a kopanci zahnáni zpět, zatímco jejich oběť byla poslána na druhou stranu a ztratila se v davu.

Solidarita a souhra demonstrujících byla demonstrací od demonstrace lepší. Lidé se rychle učili, jak se mohou proti fízlům bránit, zachránit druhé, a přitom neohrozit sami sebe. Oblast mimo dosah zásahových jednotek, které postupovaly na rozkaz a ve skupině a jejich slabina byla v těžkopádnosti, měli demonstranti čím dál více pod kontrolou. Pokud se tam tajně vydali lovit, byli v permanentním ohrožení.

Petr Placák, Fízl

17. listopad 1989 nespádl z nebe, ale navázal na více než rok trvající protestní aktivity. Ty už dávno přesáhly užší disidentské jádro, jak tomu nasvědčovaly tisícové demonstrace při 21. srpnech či 28. říjnech.

Staroměstské náměstí, 28. říjen 1988 – věci se už daly do pohybu.
Foto archiv **Libri prohibiti**.

REVOLUCE SE DALA DO POHYBU

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
V sobotu 18. listopadu se rozhodlo, jestli se včerejší demonstrace přemění na demonstraci řetězovou, a z hlediska dalšího vývoje to byl klíčový den.

Pospíchal jsem na šestnáctou hodinu k pomníku sv. Václava, když mě cestou zastavil zpravodaj francouzské tiskové agentury AFP, kterého jsem znal z různých našich akcí a který mi sdělil, že při včerejší demonstraci mělo prý zahynout pět lidí.

To byla šokující zpráva. Říkal jsem si, že jestli to je pravda, ty svině ztratily už i poslední zbytky soudnosti – zvláště s ohledem na to, že demonstrace se konala u příležitosti výročí smrti studenta Jana Opletala, který zahynul na následky zranění po zásahu policie proti protestnímu shromáždění 28. října 1939 v nacisty okupované Praze.

Když jsem dorazil k Myslbekovu bronzovému jezdcí, nevypadalo to příliš nadějně – pod koněm postávalo několik desítek lidí. Vylezl jsem na pomník, oznámil jsem pochmurnou novinu a vyzval přítomné k několika minutám ticha. Po mně vylezl na pomník Martin Mejstřík s prohlášením, že studenti vys-

kých škol stejně jako divadla vyhlašují stávkovou pohotovost. To už se dav kolem pomníku rozrostl na několik set lidí a od sv. Václava se vydal v průvodu k místu včerejšího masakru.

Sametová revoluce se dala do pohybu. Příští den přišlo na Václavské náměstí několik desítek tisíc lidí a v pondělí jich už bylo sto tisíc. Režimu zvonila hrana, i když se zoufale snažil zacpat si uši, aby to neslyšel.

Petr Placák, Fízl

Pražané před sochou sv. Václava, 19. listopad.

VŠEM OBČANŮM!

V pátek 17. listopadu se uskutečnila manifestace vysokoškolských studentů u příležitosti Mezinárodního dne studentstva, pořádaná nezávislými studenty a Městskou vysokoškolskou radou.

Tento pietní akt za uctění památky Jana Opletala byl zjevně podpořen řadou dalších spoluobčanů. Z Vyšehradu se průvod spontánně vydal do centra města, kde byl příslušníky VB a vojsky MV nemilosrdně zmasakrován.

Vyzýváme proto studenty, pedagogy a vůbec všechny spoluobčany k týdenní protestní stávce. Zároveň žádáme vytvoření vládní komise, která vyšetří tento brutální policejní zákrok.

Věříme, že každý, komu není lhostejný stav a vývoj naší společnosti, se připojí k tomuto vynucenému, ale zásadnímu kroku.

studenti DAMU,
18. 11. 1989

Studenti ČVUT vstupují do stávků, 20. listopad.

DIALOG JE NEVYHNUTELNÝ

Považujeme za nezbytné, aby ze stranického a státního vedení naší země okamžitě odstoupili ti, kteří jsou přímo zodpovědní za brutální postup vůči vlastním občanům. Je nezbytné okamžitě zahájit vskutku celospolečenský dialog o cestě budoucích reforem...

Dialog je v krátké budoucnosti opravdu nevyhnutelný. Apelujeme proto na veškerou naši veřejnost, aby již teď pomohla všemi pokojnými prostředky k jeho uskutečnění.

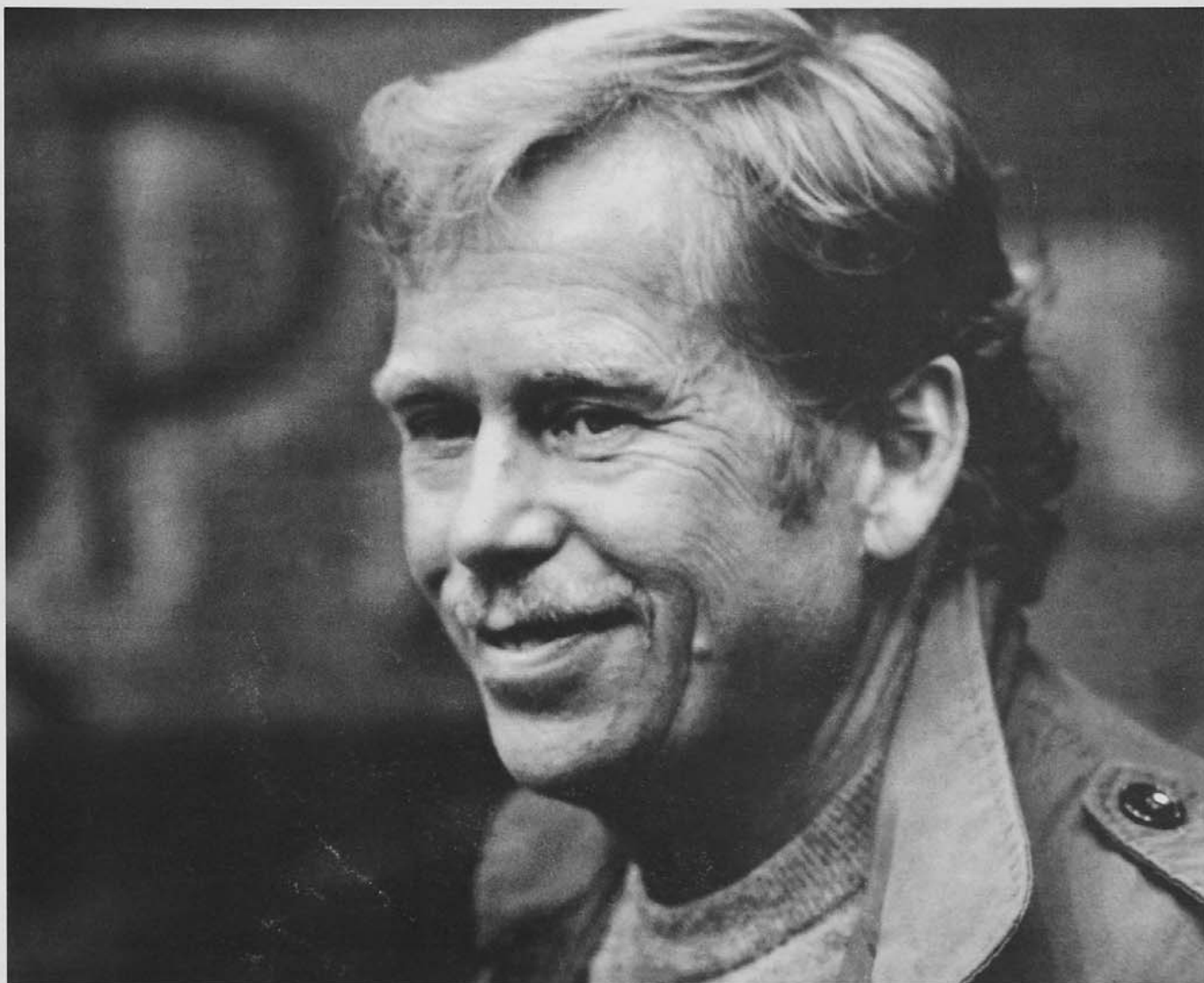
ze stanoviska Charty 77
k 17. listopadu, 18. 11. 1989

Srovnání jazyka těchto dvou dokumentů ukazuje, jak studenti pochopili revoluční rys situace lépe než disent. Ti první vyzývají, žádají, obracejí se na vládu, organizují stávku, ti druzí se ze zvyku obracejí na stranické vedení, mluví o budoucích reformách a apelují na – již vybuzenou – veřejnost. V rámci nepřipravené opozice tím více vyniká improvizovaná role Václava Havla coby ikony sametové revoluce.

a Havel pak připojil poznámku: „Bylo by skvělé, kdyby to tak bylo... Revoluce,“ dodal, „je příliš vyčerpávající.“

Timothy Garton Ash, *Rok zázraků*

HAVEL NA HRAD

Plakát, kolektivní práce, listopad 1989.

OD SAMETOVÉ REVOLUCE
K PŘEDSEDNICTVÍ EU
SLOVEM I OBRAZEM

Foto **Karel Cudlín**.

1989 - 2009

PRA
PRA
PRA
PRA

HA
GUE
GA
G

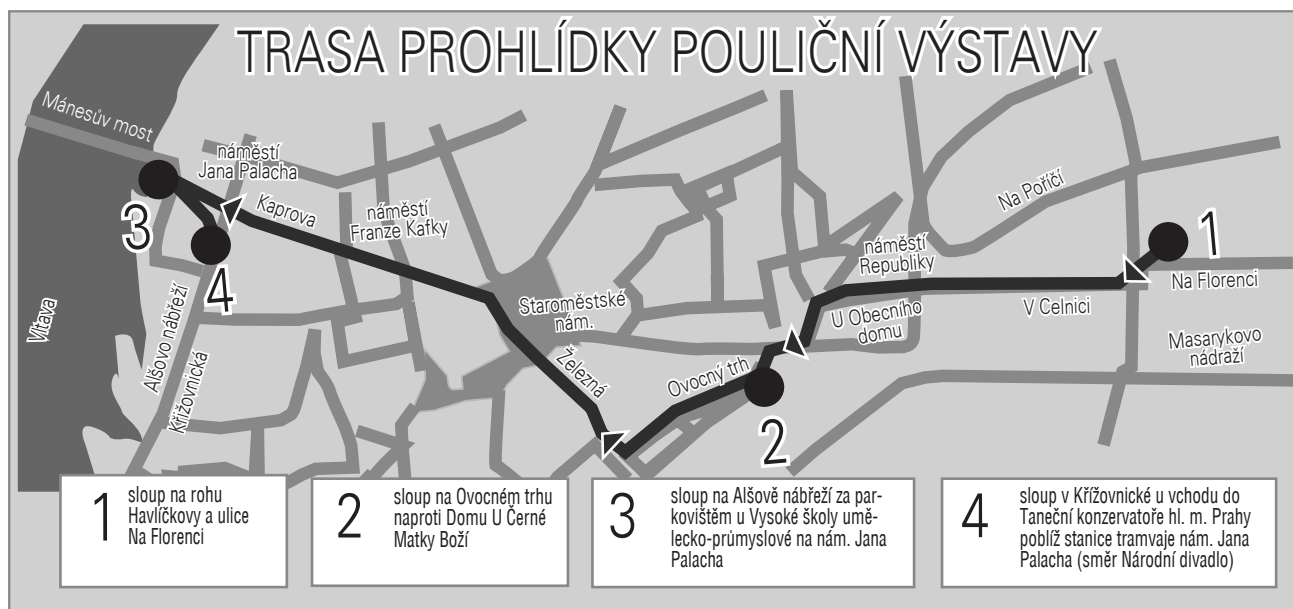

**Masaryk Station
Development, a.s.**

K 20. výročí pádu komunistického režimu
vás Zuzana a Eugen Brikciusovi
a partner hlavní město Praha
zvou k prohlídce plakátové výstavy

OD SAMETOVÉ REVOLUCE K PŘEDSEDNICTVÍ EU SLOVEM I OBRAZEM

kterou podpořila
rozvojová společnost Masaryk Station Development, a. s.

Citáty vybral a chronologii sestavil Zbyněk Petráček.
Graficky upravili Ivo a Táňa Horňáčkoví.

1989 - 2009

1990

—

1999

*Jako první symbol
komunismu padá
železná opona.
Bourání hraničních
zátarasů,
zima 1990.
Foto **Karel Cudlín**.*

Začátek roku 1990 – Československo se stává globálním symbolem sametové revoluce, magnetem fanoušků Václava Havla a také točnou světa: 2. ledna jede Havel na první zahraniční cestu, a to do Německa; 2. února přijímá v Praze čerstvého laureáta Nobelovy ceny míru dalajlamu; 9. února obnovuje diplomatické styky s Izraelem; 19. února jede oficiálně do Spojených států; 21. dubna k nám poprvé v historii přijíždí papež, v osobě polského rodáka Jana Pavla II. též člověk s velkou zásluhou na porážce komunismu.

Březen 1990 – Tzv. pomlčková válka ukazuje první neuralgické body ve fungování federace. 29. března je název státu změněn na Česko-slovenská federativní republika, 20. dubna pak na Česká a Slovenská Federativní Republika.

14. květen – Vláda rozhoduje o zásadním urychlení hospodářské reformy a uvolnění cen (tedy i plné směnitelnosti koruny) v příštím roce, což je považováno za vítězství ministra financí Klause nad vicepremiérem Valtrem Komárkem a vyznavači „třetí cesty“.

8. červen 1990 – První zcela svobodné volby po více než půlstoletí přináší drtivé vítězství Občanskému fóru, jež získává absolutní většinu v obou komorách federálního parlamentu. Přesto je 27. června premiérem „vlády národní oběti“ jmenován ještě nedávný komunist Marián Čalfa. I proto začínají v Občanském fóru sít hlasy, které do jeho čela vynesou 13. října Václava Klause.

27. září 1990 – Je schválen zákon o malé privatizaci, první tahoun hospodářské transformace.

2. říjen 1990 – Federální shromáždění přijímá restituční zákon.

17. listopad 1990 – Do Prahy poprvé v historii přijíždí americký prezident. Návštěva George Bushe staršího právě na výročí „sametové revoluce“ posiluje image Československa.

1. leden 1991 – Deregulací cen začíná transformace, návrat ke kapitalismu.

23. únor 1991 – Občanské fórum se dělí na dva proudy. Zastánci „nepolitické politiky“ směřují k budoucímu Občanskému hnutí, zastánci klasické politiky k Občanské demokratické straně, která se ustavuje 20.-21. dubna.

21. červen 1991 – Československo opouští po 23 letech poslední sovětské jednotky a 1. července je v Praze podepsáno rozpuštění Varšavské smlouvy.

1. říjen 1991 – Začíná velká privatizace, později známá jako kuponová.

4. říjen 1991 – Federální parlament schvaluje lustrační zákon o způsobilosti pro stanovené funkce ve státní správě.

Červen 1992 – Po parlamentních volbách vzniká patová situace, když Václav Havel není zvolen prezidentem a Slovensko schvaluje deklaraci svrchovanosti – Havel abdikuje.

23. červenec 1992 – V Bratislavě se delegace ODS a HZDS dohodnou na ústavním zániku federace.

1. září 1992 – Při autonehodě na dálnici u Humpolce utrpí těžká zranění Alexandr Dubček, 7. listopadu jim podléhá.

25. listopad 1992 – Federální shromáždění schvaluje zákon o zániku federace.

1. leden 1993 – Vznikají dva nové státy, Česko a Slovensko, s vládami Klause a Mečiara.

4. únor 1993 – Rozdělení československé měny na českou a slovenskou korunu.

1. srpen 1993 – Vstupuje v platnost zákon o protiprávnosti komunistického režimu schválený v červenci Poslaneckou sněmovnou.

7. listopad 1994 – Česká a německá armáda absolvují první společné cvičení v historii, Praha už jasně míří do NATO.

8. září 1995 – Z Prahy začíná vysílat Radio Svobodná Evropa.

23. leden 1996 – Premiér Klaus předává do rukou šéfa italské vlády Diniho českou žádost o členství v Evropské unii.

25. březen 1996 – Zprovozněn ropovod z bavorského Ingolstadtu do Kralup, Česko získává zdroj ropy nezávislý na Rusku.

26. duben 1996 – Sněmovna schvaluje Zákon o zpřístupnění svazků StB.

5. červenec 1997 – Stoleté povodně na Moravě (50 obětí).

30. listopad 1997 – Prezident Havel přijímá demisi vlády, končí éra premiéra Klause.

9. červenec 1998 – Vzniká tzv. opoziční smlouva mezi ČSSD a ODS, která na čtyři roky zajistí menšinovou vládu Miloše Zemana.

23. červenec 1998 – Ničivé povodně ve východních Čechách (7 obětí).

12. březen 1999 – Česko, spolu s Polskem a Maďarskem, vstupuje do NATO.

MILÍ SPOLUOBČANÉ,

Čtyřicet let jste v tento den slyšeli z úst mých předchůdců v různých obměnách totéž: jak naše země vzkvétá, kolik dalších miliónů tun oceli jsme vyrobili, jak jsme všichni šťastni, jak věříme své vládě a jaké krásné perspektivy se před námi otevírají.

Předpokládám, že jste mne nenavrhli do tohoto úřadu proto, abych vám i já lhal.

Naše země nevzkvétá. Velký tvůrčí a duchovní potenciál našich národů není smysluplně využit. Celá odvětví průmyslu vyrábějí věci, o které není zájem, zatímco toho, co potřebujeme, se nám nedostává. Stát, který se nazývá státem dělníků, dělníky ponižuje a vykořisťuje. Naše zastaralé hospodářství plýtvá energií, které máme málo. Země, která mohla být kdysi hrdá na vzdělanost svého lidu, vydává na vzdělání tak málo, že je dnes na dvaasedmdesátém místě na světě. Zkazili jsme si půdu, řeky i lesy, jež nám naši předkové odkázali, a máme dnes nejhorší životní prostředí v celé Evropě. Dospělí lidé u nás umírají dřív, než ve většině evropských zemí...

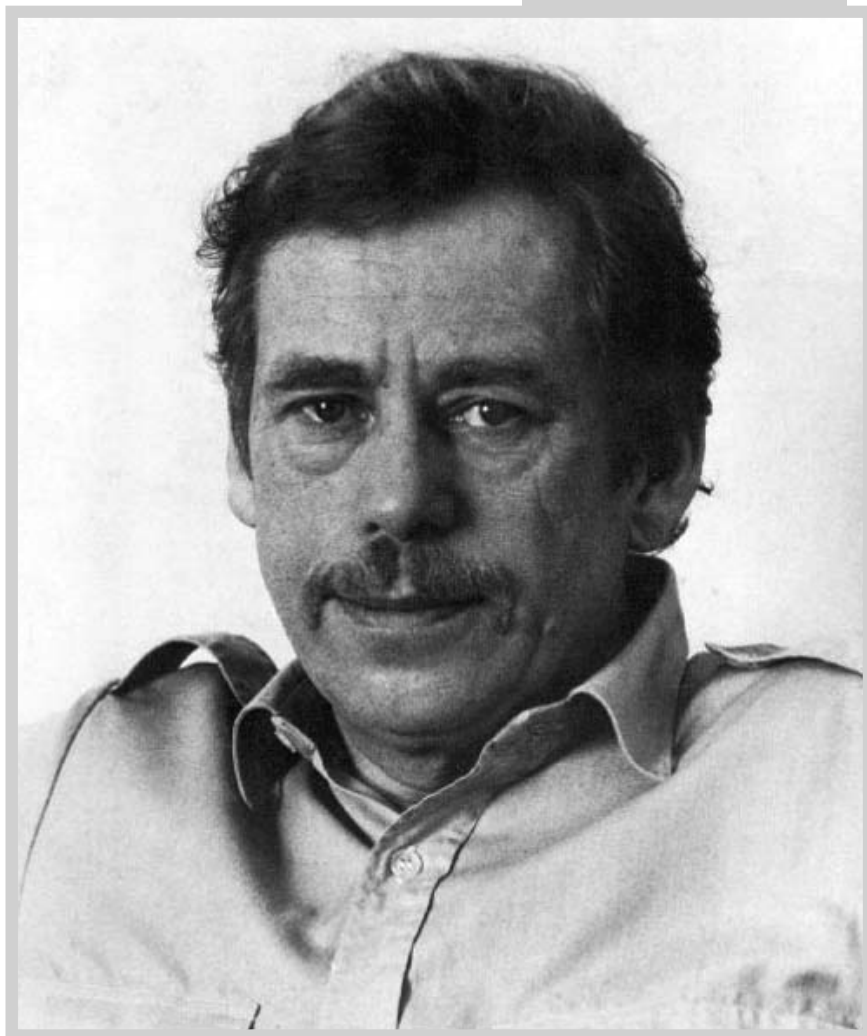
Ale to všechno není stále ještě to hlavní. Nejhorší je, že žijeme ve zkaženém mravním prostředí. Morálně jsme onemocněli, protože jsme si zvykli něco jiného říkat a něco jiného si myslet. Naučili jsme se v nic nevěřit, nevšímat si jeden druhého, starat se jen o sebe...

Proč o tom mluvím: bylo by velmi nerozumné chápat smutné dědictví posledních čtyřiceti let jako cosi cizího, co nám odkázal vzdálený příbuzný. Musíme toto dědictví naopak přijmout jako něco, čeho jsme se my sami na sobě dopustili. Přijmeme-li to tak, pochopíme, že jen na nás všech je, abychom s tím něco udělali...

Uvědomíme-li si to, pak se nám okamžitě všechny hrůzy, které nová československá demokracie zdédila, přestanou jevit tak hrůzné. Uvědomíme-li si to, vrátí se do našich srdcí naděje.

Václav Havel,

*první novoroční projev prezidenta,
1. leden 1990.*

ČESKOSLOVENSKO SE DĚLÍ

K 1. lednu 1993 končí Československo jako stát s masarykovskou tradicí a plod versailleského uspořádání Evropy. Ale i poté logo „československý“ přežívá v určitých branžích – o pouhých pět týdnů přežila zánik federace československá koruna, o něco déle československé obchodní loďstvo, České aerolinie (Czech Airlines) používají stále značku ČSA, v Praze pořád sídlí Československá obchodní banka a v některých zemích (zejména v Izraeli) přistěhovalci

či exulanti z Česka i ze Slovenska stále zdůrazňují svůj československý původ a československou vazbu.

Cesty českého a slovenského státu se v roce 1993 rozdělily, aby se značně sblížily o jedenáct let později společným členstvím v EU, v NATO a od konce roku 2007 i v Schengenském prostoru „Evropy bez hranic“. Symbolickou výpověď o této cestě dávají některé poštovní známky.

Půlstoletí společný stát ještě oslavil, třičtvrtěstoletí se už nedočkal.

Česko a Slovensko startují svými státními znaky (1993).

Gastronomie aneb český a slovenský pohled na jedno Evropou zadané téma (2005).

Česko předsedá EU, Slovensko vstupuje do eurozóny (2009).

PROČ JSOU OBLÍBENÍ NORMALIZAČNÍ KOMUNISTÉ

Jsem hluboce přesvědčen o tom, že odpověď na otázku, proč Vladimír Dlouhý v posledních letech stabilně obsazuje nejvyšší příčky žebříčku popularity českých politiků, velmi úzce souvisí s tím, v jakém mravním rozpoložení se nachází společnost, která právě jemu naslouchá...

Již od roku 1620, od doby, kdy se naposledy čeští stavové odhodlali bít za české zájmy a prohráli, převládá v myslích obyčejných českých lidí názor, že vzdorovat Habsburkům, později Němcům, Rusům a jejich pomahačům se nevyplácí. Než bojovat za ideály, že je lepší starat se o kousek toho pole, aby na zimu bylo co jíst, o kousek lesa, aby bylo čím zatopit, že je mnohem účelnější podojit každé ráno krávu, spočítat tržbu z uplynulého dne, než se starat o to, co se děje v sekretariátech císařských úřadů či klubech politických stran... Proletarizace hodnot postupovala.

Zatímco základní otcovské poučení synům v době pobělohorské převděpodobně znělo: starej se o grunt, pole, hospodu, kovárnu, obchod, rybník či kousek toho lesa a nestrkej nos do politiky, poučení otců o 350 let později byla ještě mnohem absurdnější. Ti už nic podobného svým synům doporučovat nemohli, psala se totiž osmdesátá léta dvacátého sto-

letí a najetek byl už dávno znárodněn. Česká společnost je v té době bohatší o selhání nových českých elit... Proletarizace hodnot dosahuje vrcholu.

Mnozí otcové, čerstvě zklamaní z posledních pražských dnů, zlomení ve vlastních kariérách, doporučují synům spolupráci. V tomto období získává mladý ambiciózní inženýr Vladimír Dlouhý komunistickou legitimaci.

Tomáš Ježek, v knižním rozhovoru
Budování kapitalismu v Čechách,
1997.

Tomáš Ježek,
ministr pro privatizaci a šéf Fondu národního majetku.

PRACHY NESMRDĚJ

Město se měnilo, staré rozbité zdi se strhávaly, rozpraskanou tajemnou mapu omítky přikryla reklama, chodníky dostaly nové dláždění, léta stojící plechové a dřevěné ohrady mizely přes noc. Zchátralých baráků se ujímali majitelé a zkoušeli je měnit na hotely, hostince, velkoobchody se sklem, cestovní kanceláře. Z přízemních bytů se na ulici prodávaly dřevěné hračky, párky,

noviny, časopisy, perník i zlato, podle náтуры, daňový přiznání bylo k smíchu i těm zatrpklejším humoristům. Prachy nesmrděj, říkali si smradoši a porcovali ulice a náměstíčka podle velikosti svých stánků. Na periferiích a v odlehlých čtvrtích vznikala nová centra okolo diskoték, malých obchodních domů, nových hospod...

Kresba **Pavel Reisenauer**, *Respekt*.

Město shodilo tu bývalou tvář, tu pochmurnou a přísnou, tu masku hniječůho bolševismu, nasadilo jich teď tisíc. Některé byly nalíčenými veselými obličejí klaunů a komu by vadilo, že ti staří alkoholičtí cvoci z manéže páchnoucí pilinami a zvířecím trusem pod šminkou ukrývají sem tam neštovičku, jizvičku po bodnutíčku? Tyhle pestrobarevné šaškovské tlamy se šminkovaly pro bouřlivé mládíčko, pro turistky z nejrůznějších zemí, pro první plaché polibky a letmé dotyky, pro první marihuanovou cigaretu v tajemném pří-

šeří zahraničí opředeného legendami, pro umělčíky v romantickém oparu, za nehtama rez ze železný opony, za kterou je konečně! místo tankový parády už jen divadýlko Škrholů, pro syny a dcerky z dobrých rodin s těmi skvělými pasy, přijeli si zabláznit do východní Evropy, čekali zvěřinec a našli džungli, čekali džungli a našli sklad vyřazených kulís, hledali Ducha a dostal je Panák se zrcadlovým ksichem...

Jáchym Topol,
Výlet k nádražní hale, 1995.

SÁZKA NA KLAUSE

Třicátého listopadu podal Václav Klaus demisi vlády.

Zatímco pro Kvida, jeho bratra i oba jeho rodiče byly tyto zprávy jakousi chabou satisfakcí (a dočasným vítězstvím zdravého rozumu, jak se vyjádřil Paco), pro dědečka Josefa představovaly doslova osobní katastrofu. Televizní záběry zjevně otřeseného premiéra mu způsobovaly takovou bolest, jako by se musel dívat na zraněného dostihového koně, na kterého předtím vsadil značné jmění. Úměrně s tím logicky vzrostla jeho averze ke Klausovým nepřítelům – vedle Miloše Zemana se objektem dědečkovy nenávisti stali především oba hlavní odpadlíci, Ivan Pilip a Jan Ruml.

„Vo co ti šlo, ty zrádče? Ty kravskej pasáku?!“ křičel na Jana Rumla, jakmile ho zahlédl na obrazovce. „Kdo nemaže, nejede! To je snad normální, ne?!“

„Není to normální, dědo,“ odvážil se mu Kvido oponovat, a to navzdory

všem známým rizikům. „Normální je nelhat.“

„Myslíš, že vostatní strany nebraly?!“ volal dědeček a demonstrativně se chytil za srdce.

Únik do nemoci, napadlo okamžitě Kvida.

„To se vsaď, že braly!“

„To já nevím, dědo. Možná ano, možná ne,“ řekl Kvido smířlivě. „Ale o to tu přece nešlo.“

„Tak vo co tedy šlo?! Vo co jim tedy šlo?! No vo co?!“ zvyšoval dědeček hlas.

„O princip,“ vzdychl Kvido.

Předem věděl, že to má marné.

Michal Viewegh,

Báječná léta s Klausem, 2002.

Václav Klaus jako český premiér (1992 – 1997).

OD SAMETOVÉ REVOLUCE K PŘEDSEDNICTVÍ EU SLOVEM I OBRAZEM

Foto **Karel Cudlín**.

1989 - 2009

PRA
PRA
PRA
PRA

HA
GUE
GA
G

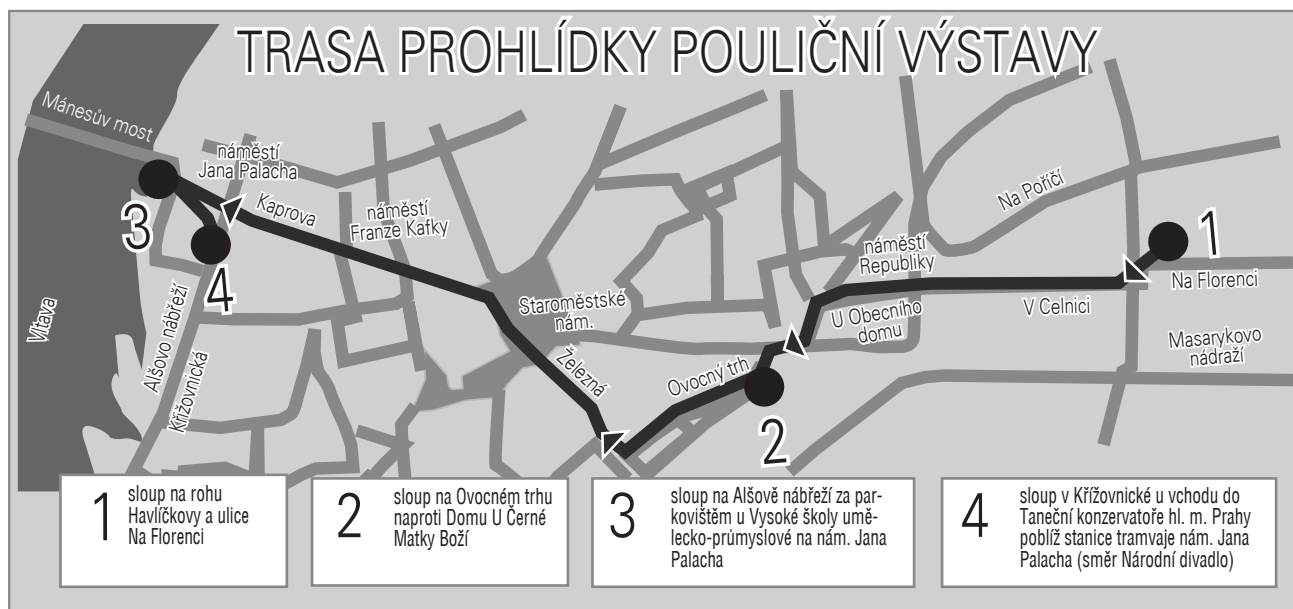

**Masaryk Station
Development, a.s.**

K 20. výročí pádu komunistického režimu
vás Zuzana a Eugen Brikciusovi
a partner hlavní město Praha
zvou k prohlídce plakátové výstavy

OD SAMETOVÉ REVOLUCE K PŘEDSEDNICTVÍ EU SLOVEM I OBRAZEM

kterou podpořila
rozvojová společnost Masaryk Station Development, a. s.

Citáty vybral a chronologii sestavil Zbyněk Petráček.
Graficky upravili Ivo a Táňa Horňáčkoví.

1989 - 2009

2000

—

2008

1. leden 2000 – Začíná platit zákon o svobodném přístupu k informacím.

8. březen 2000 – Na pražském Karlově mostě odhalena tabulka s vysvětlujícím textem u sochy Kalvárie, aby hebrejský nápis kolem Kristovy hlavy neurážel židovské cítění.

20. duben 2000 – Česká podpora opozice proti režimu Fidela Castra nese ovoce. Kuba viní české diplomaty v Havaně, že „uvnitř země kuží pikle a podporují vnitřní kontrarevoluci“, a prezidenta Havla označuje za intelektuálně průměrného kontrarevolucionáře.

11. květen 2000 – Šéf FBI Louis Freeh jedná s českou vládou o boji proti organizovanému zločinu a terorismu a o otevření úřadovny FBI v Praze.

27. květen 2000 – Při vichřici padá památná Semtínská lípa.

12. červen 2000 – Ovoce nese i český podíl na civilní správě Kosova. Její šéf Bernard Kouchner vzkazuje zpravodaji OSN pro lidská práva za jeho kritické hodnocení situace: „Pane Dienstbiere, držte hubu.“

16. červen 2000 – Česká národní banka uvaluje nucenou správu na Investiční a Poštovní banku, a sice za pomoci policejního Útvaru rychlého nasazení. Tato akce je od té doby jedním názorovým táborem interpretována jako krádež za bílého dne, druhým pak jako záchrana na poslední chvíli.

26. září 2000 – Praha se při společném zasedání Světové banky a Mezinárodního měnového fondu stává bojištěm globálního protiglobalizačního hnutí. Policie se brání za cenu maximálního nasazení.

1. leden 2001 – Jedenáct let po „sametu“, když už si lidé myslí, že svou životní kvótu revolucí vyčerpali, vypukne „televizní revoluce“: odboráři ČT si pomocí stávků a demonstrantů zaplněného Václavského náměstí vymohou odstoupení nadekretovaného ředitele Hodače.

21. únor 2001 – V Česku poprvé bankrotuje politická strana: soud vyhláší konkurz na SPR-RSČ Miroslava Sládka.

2. říjen 2001 – Premiér Zeman po útoku al-Kajdy z 11. září nabízí spojencům polní nemocnice, protichemické jednotky a speciální síly: s teroristy se nevyjednává, s teroristy se bojuje.

10. říjen 2001 – Na základě právního rozboru se vláda usnáší, že armáda může střílet na civilní letadla unesená teroristy. Oprávnění vydat rozkaz má ministr obrany.

leden 2002 – Slovní česko-rakouská válka. Na petiční akci Vídňě s cílem blokovat vstup Česka do EU kvůli Temelínu reaguje Zeman výroky, že Rakušané se mají zbavit vládní strany FPÖ a sudetští Němci byli Hitlerovou „pátou kolonou“. Protestuje Vídeň, ale i Václav Klaus: Zeman prý otevřel problém, který již před pěti lety uzavřela česko-německá deklarace.

28. únor 2002 – Německý kancléř Gerhard Schröder odkládá svou březnovou návštěvu v Praze.

15. červenec 2002 – Po červnových volbách, které jasně vyhrála sociální demokracie, je jmenována vláda Vladimíra Špidly (ČSSD, lidovci, Unie svobody). Končí éra opoziční smlouvy.

30. září 2002 – Po 52 letech skončilo české vysílání Rádía Svobodná Evropa.

12. srpen 2002 – Pětisetletou povodní v Praze vrcholí záplavy na značné části Čech.

18. listopad 2002 – V Praze se koná vrcholné setkání NATO.

28. únor 2003 – Poté, co Václav Havel ukončil svůj poslední prezidentský mandát, je hlavou státu zvolen Václav Klaus.

1. březen 2003 – Nový lídr ODS Mirek Topolánek představuje svůj stínový kabinet: Petr Nečas (obrana), Vlastimil Tlustý (finance), Ivan Langer (vnitro), Jan Zahradil (zahraničí). Začíná emancipace ODS od Klausu.

13. – 14. červen 2003 – Historicky první české referendum: voliči schvalují vstup země do Evropské unie poměrem 77:23.

31. říjen 2003 – Končí nejmenší mince, desetníky a dvacetníky, a tím i klasický hospodský mariáš hraný s platným oběživem.

18. listopad 2003 – Oznámen objev historicky prvního českého dinosaura, nalezeného u Mezholez na Kutnohorsku.

27. listopad 2003 – Jiří Gruša zvolen předsedou mezinárodního PEN-klubu.

13. duben 2004 – Parlament přijímá zákon „Edvard Beneš se zasloužil o stát“.

1. květen 2004 – Česko se spolu s dalšími devíti státy stává členským státem EU.

2. červenec 2004 – Po Špidlově demisi je předsedou vlády jmenován Stanislav Gross.

9. srpen 2004 – Do pankrácké věznice nastupuje čtyřletý trest bývalý komunistický politik Karel Hoffmann coby první a poslední odsouzený za kolaboraci při invazi v srpnu 1968 (nařídil vypnout rozhlasové vysílače) – pro špatný zdravotní stav je soudně propuštěn už 3. září.

17. září 2004 – Na Pražském hradě slaví Tomáš Baťa 90. narozeniny.

22. prosinec 2004 – Do civilu odcházejí poslední vojáci základní služby. Po téměř 140 letech končí všeobecná vojenská povinnost a začíná profesionální armáda.

25. duben 2005 – Po Grossově demisi je předsedou vlády jmenován Jiří Paroubek.

25. listopad 2005 – Slovácký verbuňk prohlášen Mistrovským dílem ústního a nemateriálního dědictví lidstva UNESCO.

10. únor 2006 – Íránská ambasáda si protestní nótou stěžuje na publikaci karikatur Proroka ve dvou českých denících.

2. – 3. červen 2006 – Parlamentní volby vyhrává ODS, ale rozložení sil je poznamenáno politickým patem, který ovlivní následné vlády Mirka Topolánka.

květen 2007 – Jako první Češka zdolává Mount Everest Klára Poláčková a jako celkem desátý Čech pražský primátor Pavel Bém.

1. listopad 2007 – Ludmila Polednová-Brožová, bývalá prokurátorka z inscenovaného procesu s Miladou Horákovou, odsouzena k osmiletému trestu.

21. prosinec 2007 – Česko, spolu s osmi dalšími státy, vstupuje do Schengenského prostoru, čímž Češi získávají takovou míru volného překračování hranic, jakou měli za monarchie.

7. leden 2008 – Karel Gott se žení.

28. únor 2008 – Premiér Topolánek jako první český politik oceňuje (soukromou medailí) bratry Mašíny.

8. červenec 2008 – Ministři zahraničí Schwarzenberg a Riceová podepisují smlouvu o umístění amerického radaru v Brdech. Česko se zapojuje do projektu protiraketové obrany, respektive si to v tom okamžiku myslí.

28. říjen 2008 – Při 90. výročí republiky se v Praze poprvé po 23 letech koná vojenská přehlídka.

17. listopad 2008 – Na 19. výročí „sametu“ zavádějí Spojené státy bezvízový režim s Českou republikou.

V POHODĚ DO ŘITI

S mobilem běhá teď kdekdo. „Už jsem ve škole, mamí, v pohodě.“ – „Už jdu ze školy. V pohodě.“ – „Jsem v tramvaji, v pohodě.“ – „Tak jsem byla u bráchy, v pohodě, ale on tam nebyl, řeknu ti to doma.“ – Je to směšné, ubohé a protivné.

Nejsem předpojatý proti moderní technice... Mně vadí ten opičí mus módy, snadný přechod ke všemu dražšímu a ta masová netečnost k tomu, co to s lidmi dělá a kam to míří. A ono to míří!

Divím se, že lidé potřebují být pořád s někým ve spojení, pořád být komu-

si k mání. Je to duševní úchylka, která způsobuje, že všechny situace a nálady dne se smíchávají v jakési rizoto, v každé hmyzí buňce stejné. Postižený člověk je při práci jako při odpočinku, při chůzi po městě nebo v krajině ochoten přijmout, že mu do jeho vjemů, citů a myšlenek někdo bezdrátově cákne.

Proč má normální člověk to hmyzí pohybování jejich kusadel a jejich krovek pořád snášet? Zničili na zemi ticho, zrušili noční tmu. Teď likvidují samotu.

Ludvík Vaculík,
Poslední slovo, 2000.

Kresba **Pavel Reisenauer**, *Respekt*.

KUČIŠŤÁCI VSTUPUJÍ DO STRANY

Takže jsme šli nejprve na ÚV KSČM, do jejich sídla v ulici Politických vězňů. Dole ve vrátnici seděl starší chlápek a tomu jsme řekli, že se chceme stát členy komunistické strany. On někomu zavolal a pod krycím jménem Fotr mu avizoval: „Hele Fotr, mám tady balíček, posílám ti ho nahoru.“

U schodů čekal takovej mladší s koutama. Vzal nás do kanceláře, taková úzká nudle to byla, kde na nás pod velkým portrétem Ho Či Mina vybalil, že se jmenuje Gottwald, a nabídl nám, abychom vstoupili do Svazu komunistické mládeže, že jsou tam výhodné zájezdy na Kubu. Ale to jsme nechtěli, protože

nám šlo o to vstoupit do strany, která je nástupnickou organizací KSC. Tak on řekl dobrá a doporučil nám, že když jsme tedy umělci, tak ať vstoupíme do buňky na Praze 7, ta prý má blízko k uměleckým aktivitám. Ale my jsme potom zvolili Smíchov.

V přízemí starého činžáku nás v místnosti pokrytý umakartem přivítal starý pán, s tím, že fajn, že o nás už ví. Jmenoval se Semrád. Ale bylo hned jasné, že tady teda levný zájezdy na Kubu nenabízej. Pak nastoupil Drobílek, předseda, s takovým zafialovělým obličejem. A hned prej – bezvadný, vy k nám chcete vstoupit, a oslovoval nás kučišťáci nebo bejčišťáci, podle nálady. Když třeba viděl, že jsem fousatej, tak říkal: „Vousatý jsou vždycky sympatický.“

Tak nás vzal vedle do místnosti, posadil nás pod takovou reprodukcí tanku, nalil všem vodku a začal: „Tak kučišťáci, jak to vlastně s váma je, proč takhle najednou, taková mladá parta, vstupujete do strany? Vždyť co si budete povídat, ono se to teď mezi mladejma moc nenosí.“ Tak jsme mu řekli, že nás to tady všechno sere, on úplně zfialověl ve tváři, jak byl nadšenější, a říkal: „To je vono, to je super, tomu rozumím, to už nemusíte nic říkat, to je úplně perfektní.“

Rafani

Členové umělecké skupiny **Rafani**
(Petr Motejzík,
Marek Meduna,
Jiří Franta,
Luděk Rathouský)
vstoupili na rok
do KSČM a zážitky
z této zkušenosti
zveřejnili.
Respekt, květen 2004.

BLOB JAKO INSPIRACE

Věřím, že Národní knihovna bude za pár let sebevědomě, ale i citlivě dokreslovat pražské panorama a stát se dalším obdivovaným skvostem pražské architektury, doplňujícím mozaiku všech stavebních slohů od Prahy románské, gotické, renesanční, barokní až po odvážné styly moderní architektury. Jsem přesvědčen, že se

nová budova Národní knihovny stane živým kulturním a společenským centrem, vyjadřujícím úctu národa ke vzdělanosti a jeho pokoru před moudrostí.

Pavel Bém,
v předmluvě publikace
Oko nad Prahou, březen 2007.

*Chceme-li najít nějaký
ne prvoplánově
politický, ale opravdu
veřejný problém, který
rozdělil polistopadovou
společnost či alespoň
Prahu, je to projekt
Národní knihovny Jana
Kaplického. Jeho blob
zůstává pro jedny
moderní organickou
architekturou,
zosobňující cirkusový
charakter Letenské
pláně. Pro druhé je
to nadále vřed na
tváři historické Prahy,
zosobňující elitářskou
aroganci.*

Národní knihovna podle Kaplického – jak měla stát a jak stát nebude.

CHOBOTNICE JAKO BULDOZER

Podobně jako protijaderní aktivisté u Temelína jsem ochoten přivazovat se vlastním tělem a bránit, aby Národní knihovna v takové podobě na Letné nebyla.

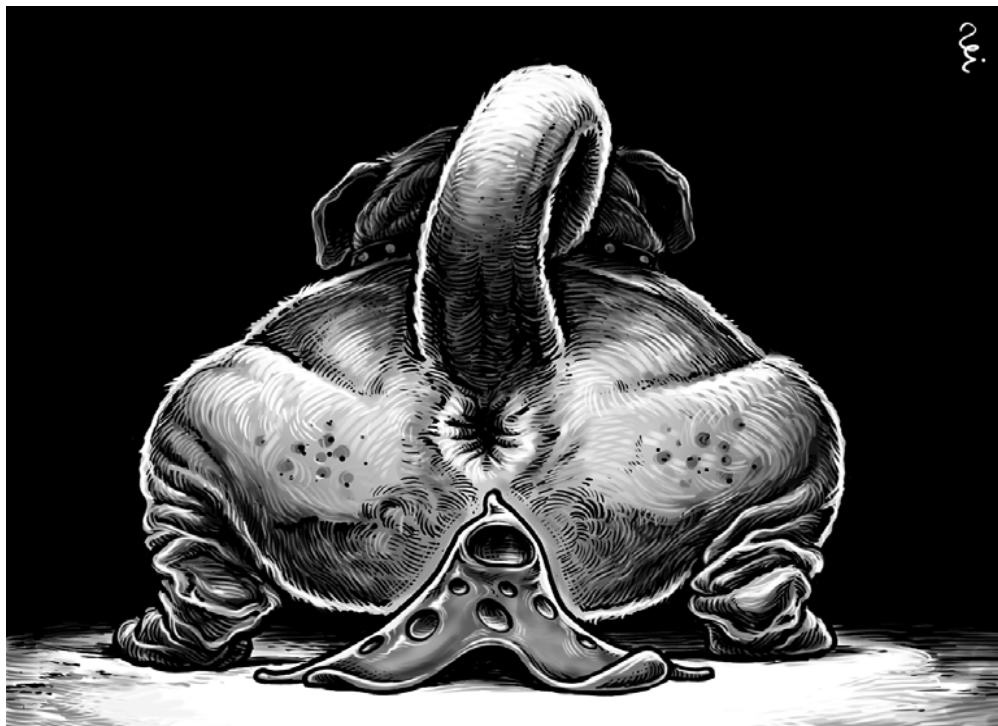
Václav Klaus při návštěvě Vysočan,
květen 2007.

Udělám všechno pro to, aby „chobotnice“ na Letné nestála. Poslední slovo budou mít v lednu nebo únoru příštího roku zastupitelé. Jestli nebudou chtít, aby ta stavba stála, tak nebude. Ta stavba je katastrofa.

Pavel Žďárský, předseda klubu
pražských zastupitelů za ODS,
říjen 2007.

Já sice mám smysl pro paradox, ale nedovedu si představit, že bych najednou otočil o sto osmdesát stupňů. Za vše je odpovědná Národní knihovna.

Pavel Bém pro MF Dnes,
říjen 2007.

Kresba **Pavel Reisenauer**, Respekt.

BOŽSKÁ KRIMIKOMEDIE

Fulcanelli s Henrykem vypracovali plán oprav během tří dnů. K jejich okamžitému provedení dostal mistr volnou ruku a prostředky z rezervního fondu. Přispěl i magistrát města a kancelář prezidenta.

Julius Maler chtěl vyhlásit celonárodní sbírku, ale návrh nedostal souhlas. Kiliána Urbana odvezli do nemocnice

s podezřením na infarkt myokardu. Po dobu jeho nepřítomnosti ho zastupoval sekretář; monsignore Zelenka. Moc jsem toho mladého, prý velmi ambiciózního preláta neznal. Říkalo se o něm, že je informační spojkou mezi pražskou diecézí a papežským stolcem ve Vatikánu, ale nikdo nic nevěděl jistě. Hned první den v úřadu se Zelenka uvedl tím, že vyhodil z kanceláře Malera s nápadem vytvořit katedrální domobranu z členů všech zaregistrovaných církví. Maler pak v televizním šotu o vandalství na Hradčanech nazval Zelenku okupantem katedrály. Pohrozil obléhacími manévry nových husitských gard.

Miloš Urban,
Stín katedrály,
2003.

Katedrála svatého Víta, Václava a Vojtěcha se stavěla skoro šest set let. Ale ani za dvacet let svobody není definitivně jasné, komu vlastně patří: církvi, kapitule, státu, národu, všemu lidu? Na každém z těch nároků něco je, každý to instinktivně cítí, ale právníci se neshodnou.

JEDEN RUSKÝ MALÍŘ

Jednoho dne jsem se rozhodl, že už se na něj nemůžu dál dívat s tím lep-kavým opovržením, které chovají k Ru-sům Češi, a posadil jsem se k baru ved-le něho. Některé otázky za normálních okolností nepůsobí potíže, ale zeptat se chlapa se vzhledem boxera, z čeho žije, může snadno vyvolat nepříjemnou situaci s příchutí rvačky.

„Z malování,“ odpověděl mi, otevřel cosi, co vypadalo jako album fotek, a ukázal mi své olejomalby. Fotografie impresionistických obrazů živých barev mě natolik překvapily, že jsem chvíli ne-mohl uvěřit, že by je vytvořil tenhle fra-ger, co vypadá jako trhovce z nějakého zapadlého kouta Kišineva. Řada pohle-dů na Prahu v různých denních dobách a hrách světla zachycovala město tak, jak jsem ho dosud nepoznal.

„Jsou moc dobrý,“ na víc jsem se ne-zmohl.

„Ghrazia,“ odpověděl mi se svým zvláštním pochybovačným přízvukem.

„Proč sis vybral Prahu? To nevíš, že vás tu nemůžou vystát?“ troufl jsem se zeptat.

„Jsem vystudovanej malíř,“ řekl, už nevím na jaké výtvarné škole nebo akademii v Moskvě. „Jestli nás mají rádi, nebo ne, je mi fuk,“ dodal. Kopnul do sebe panáka vodky a odešel.

Jorge Zúñiga Pavlov,
La Casa Blů,
2006.

Vladimir Zubov: *Svatá Olga.*

„Nejsem tisícikoruna, abych se líbil každé-mu. Pamatuji si na slo-va někdejšího ministra kultury Pavla Dostála, který mi při návštěvě galerie řekl, že jsem je-den z mála výtvarníků, kteří se dokážou uživit svým uměním bez ja-kýchkoliv státních do-tací. Stejně jako nedo-nutíte nikoho jíst to, co mu nechutná, nedonu-títe nikoho, aby ho ob-razy nadchly proti jeho vůli.“

Vladimir Zubov,
citovaný v příloze
Lidových novin
Orientace.

S KAFKOU V TEREZÍNĚ

Sára chtěla, abychom se vydali do blízké Prahy pro suvenýry, abychom měli co prodávat těm pár turistům, co k nám občas zabloudí. Mrak z její mysli pomalu mizel. A Sára byla praktická...

Sára nejenže studovala historii, etnografii, literaturu, kulturologii, religionistiku a tak dál, všichni naši studenti, než studovali u nás, prošli takovýmito podivuhodnými obory, jen já ne, já prošel pouze učilištěm a to ani ne celým... Sára navíc dokázala malovat a jednou večer, když jsem pod Lebovým diktátem bušil do počítače, vyrušil nás její výkřik, byl to ale výkřik vítězoslávy... posadila se na prýčně a ukázala nám tričko, na kterém byl podle ní vyob-

razen spisovatel Franz Kafka, to tričko Sára koupila v blízké Praze, ale teď k němu přimalovala nápis *Theresienstadt* a taky šibenici a ještě nápis *Kdyby Franz Kafka přežil svou smrt, zabili by ho tady...* to by se fakt mohlo chytit!, prohlásila Sára a taky řekla, že ji ani ne- napadne chodit někam do reprofirmy, trička budeme podle jejích šablon vyrábět sami, rukodělně a kreativně, jen tak to má v daném případě smysl.

Lebo i já jsme kývli, ok, věřili jsme jí, vždyť k nám přišla ze světa.

Jáchym Topol,
Chladnou zemí,
2009.

Jáchym Topol v Grónsku. Foto **Martin Čermák**.

Zatímco česká společnost se hádá o Kaplického knihovnu nebo Černého Entropu, čeští spisovatelé přemisťují své příběhy v čase i prostoru – do Terezína, Běloruska i Grónska (Topol), do Německa (Rudiš), na Sibiř (Ryšavý) či do Mongolska (Hůlová).

NEBYL TO MOC DOBREJ GER

Když jsem přijela do Města, mátlý mě noční světla. Když v noci projelo auto, probudila jsem se. Dolgormu odjakživa jejich vrčení uklidňovalo. Rána nejsou ve Městě nikdy tak ostře modré jako ve stepi. Ten třpyt řeže do očí. Ve Městě je den tlumenej. Slunce je věčně za domama a zbytek paprsků se rozleývá do kouře z aut a továren do měkkýho, oblýho světla. Ve stepi slunce nic nezastaví. Hvězdnej tmavomodrej chlad taky ne. Tak to bylo i to první stepní ráno po dlouhejch letech ve Městě. To slavnostní ráno jsem si trochu poležela.

V geru ještě zbyly nějaký tátový a máminý věci. Plechová krabice na sušenky, která mi kdysi přišla tak velká, několik složenejch mastnejch dek, na

polici pár modrejch misek, kterejm máma říkala sváteční, a nějaký papíry stejně zvarhaněly jako rodičovský fotky. Nebyl to nikdy moc dobrej ger. Špatně se stavěl a byl těžkej jak houně nasáklá vodou. Táta ho koupil, protože na osmibokej byl dost levnej, a pak na něj při každým stěhování láteřil. Je to temnej kruh uprostřed stepi. Zevnitř v noci tmavej jak půlka černýho balónu a přes den šerej a vonnej kůžema. Nechali v něm už jediný dvě postele. Další si vzal Batdžar a čtvrtá skončila ve vohni.

Petra Hůlová,
Paměť mojí babičce,
2002.

Petra Hůlová v Mongolsku. Foto **Dan Macek**.

OD SAMETOVÉ REVOLUCE
K PŘEDSEDNICTVÍ EU
SLOVEM I OBRAZEM

Foto **Karel Cudlín**.

1989 - 2009

PRA
PRA
PRA
PRA

HA
GUE
GA
G

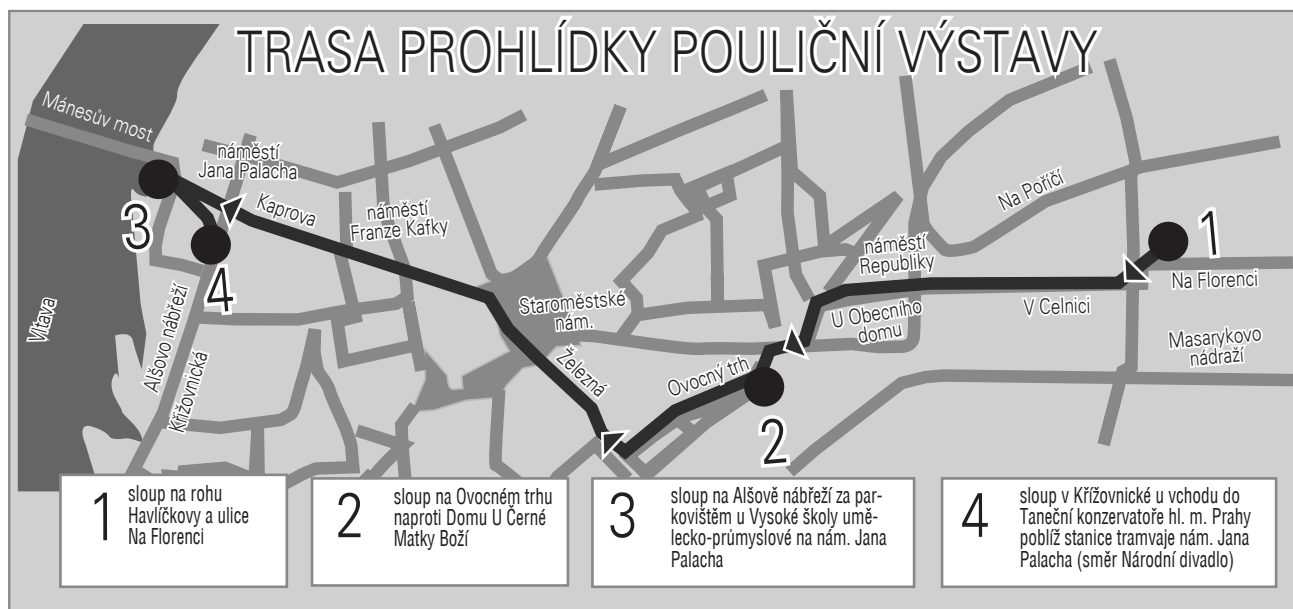

**Masaryk Station
Development, a.s.**

K 20. výročí pádu komunistického režimu
vás Zuzana a Eugen Brikciusovi
a partner hlavní město Praha
zvou k prohlídce plakátové výstavy

OD SAMETOVÉ REVOLUCE K PŘEDSEDNICTVÍ EU SLOVEM I OBRAZEM

kterou podpořila
rozvojová společnost Masaryk Station Development, a. s.

Citáty vybral a chronologii sestavil Zbyněk Petráček.
Graficky upravili Ivo a Táňa Horňáčkoví.

1989 - 2009

1. leden – Česko přebírá od Francie na půl roku předsednictví v Radě Evropské unie. Jeho koordinací je pověřen vicepremiér Alexandr Vondra.

4. leden – Ministr zahraničí vede misi EU na Blízký východ, kde Izrael válčí s islamisty Hamásu v pásmu Gazy. Ač má Schwarzenberg ve své delegaci francouzského kolegu Kouchnera, francouzský prezident Sarkozy neodolá a sám vyrazí na paralelní misi.

6. leden – Ministr obchodu Říman vede v Berlíně – poté, co už jednal s Ukrajinci – jednání s ruskou firmou Gazprom. Rusko-ukrajinský spor o plyn a zavřené kohoutky Evropě ukazují, zač je závislosti na energii z východu loket, a české předsednictví svolává mimořádný summit ministrů energetiky.

12. leden – V bruselské budově Rady EU je coby symbol českého předsednictví odhalena plastika Entropa. Je podobně kontroverzní (Bulharsko ukazuje jako turecký záchod, Slovensko jako uherský salám...) jako její autor David Černý (zprvu slibuje, že 27 zobrazených evropských zemí bude dílem 27 evropských výtvarníků, pak přizná, že jde o jeho vlastní mystifikaci).

25. leden – České předsednictví svolává do Bruselu ministry zahraničí EU, Egypta, Jordánska, Turecka a palestinské samosprávy; v Praze jedná o bezpečné a udržitelné energetické politice pro Evropu.

5. únor – Nicolas Sarkozy v televizi tvrdí, že zahraniční výroba automobilů francouzských značek (rozuměj například citroenů v Kolíně) by se měla přesunout do Francie. Praha má další téma: jak v době krize čelit ochranářství a hájit své motto „Evropa bez bariér“.

19. únor – Když se Václav Klaus v projevu k Evropskému parlamentu vysloví proti posilování jeho role a kritizuje odcizování evropských politiků občanům, vyvolává prudký odpor: někteří europoslanci opouštějí sál.

1. březen – V Bruselu začíná první vrcholný summit za českého předsednictví: tématem je krize a výsledkem odmítnutí protekcionismu.

24. březen – Topolánkově vládě vysloví sněmovna na návrh ČSSD nedůvěru, čímž české předsednictví ztrácí pevnou oporu.

5. duben – Na euroamerický summit přijíždí do Prahy Barack Obama a lídři 27 států EU.

30. duben – České předsednictví kritizuje Německo a Rakousko, že jako poslední dvě země „staré EU“ ještě neotevřely nováčkům svůj pracovní trh.

7. květen – Pražská schůzka EU a šesti postsovětských zemí zahajuje projekt východního partnerství, které je nechce nechat napospas Moskvě.

8. květen – České předsednictví přebírá úřednická vláda Jana Fischera. Prozatímní bilance vypadá takto: Praha vyjednala shodu mezi Radou EU („eurovládou“) a europarlamentem o 49 legislativních návrzích, z toho o 47 v nezměněném znění (za předsednictví Francie činil tento poměr 50 z 55).

11. květen – David Černý navzdory přání z Prahy i Bruselu demontuje vystavenou Entropu, neboť podle jeho názoru české předsednictví skončilo s Topolánkovou vládou.

12. květen – Do Bruselu na jednání s šéfkomisařem Barrosem poprvé přijíždí nový šéf předsednictví Fischer.

POŠLI MI SVÉHO ŠERPU

Společný oběd českého premiéra a francouzského prezidenta se uskutečnil poslední říjnový den v Elysejském paláci v Paříži.

Sarkozy: Máš nejvyšší kredit, chceme pomoci.

Topolánek: Totální porážku v regionálních volbách v minulosti zažily vlády v řadě zemí EU. U nás to vyvolalo vnitrostranické pnutí. Nic těžkého se nestane – uzavřeli jsme dohodu s lídrem opozice pro období předsednictví... Deklarace ve francouzském tisku o tom, že Česko nezvládne předsednictví, mi však příliš nepomohla.

Sarkozy: Všechny nastupující předsednické země bývají předmětem soustředěného útoku francouzského tisku.

Topolánek: Jsme připraveni logisticky i organizačně. Je proto pro nás těžko přijatelná zkušenost, že jsme se nedostali do delegace, která jela jednat do Moskvy v době gruzínské krize.

Sarkozy: Díky, že mluvíš tak otevřeně o nepříjemných tématech... Přeji ze srdce úspěch v domácím politickém zápase. Sám jsem z východní Evropy a mám k této oblasti úctu. A nesnesu karikurní chování některých místních politiků. Potřebuješ podporu pro evropské předsednictví, jsme připraveni: nejen slovy, i činy...

Topolánek: Takže na jaře počítám na summitu o východu Evropy s pomocí Francie.

Sarkozy: Bojuj teď za mě a já budu bojovat za tebe. Čím více se zasadíme jeden o druhého, tím lépe...

Topolánek: Mám drobnost, možná jindy – propojení rafinérií Litvínov a Leuna.

Sarkozy (skoro na odchodu): Pošli mi někdy svého šerpu. (Šerpa je žargonové označení pro člověka se zvláštním, obvykle politickým pověřením v oblasti evropské diplomacie.)

Sarkozy s Topolánkem, Paříž, 31. říjen 2008.

Tak vypadala předehra českého předsednictví EU, když se Praha koncem roku 2008 chystala tuto roli převzít od Paříže. Detaily přebírání evropské agendy obsahuje interní zápis ze schůzky, který někdo vynesl a v listopadu ho otiskl týdeník **Reflex**.

LUXUS ŘÍKAT PRAVDU

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Uvědomme si jednu věc. Hamás od konce příměří 19. prosince prudce zvýšil množství raket odpalovaných na Izrael. To už není akceptovatelné. Hamás se tím znemožnil i jako seriózní politický partner. Vědomě zahodil klíč k řešení problému. A zahazuje ho i tehdy, když v hustě obydlených oblastech umísťuje vědomě své základny a skladiště zbraní. I proto teď umírají v Gaze civilisté. A proč jsem jako jeden z mála vyslovil pochopení pro akci Izraele? Jsem příliš stár na to, abych kalkuloval, zda si svými stanovisky zvýším, či snížím popularitu. Dopřávám si proto luxusu – říkat pravdu. Kam jsme se dostali, že k vyslovení prosté pravdy je potřeba odvahy? Jen doufám, že tak daleko ještě nejsme.

Ministr zahraničí **Karel Schwarzenberg**
pro MF Dnes,
30. 12. 2008.

Vstup pozemních izraelských sil do pásma Gazy není překvapivý, již delší dobu byly indikace, že Izrael zvažuje tento krok. Ani nepopiratelné právo státu na svou obranu však nedovoluje akce, kterými především trpí civilní obyvatelstvo. Vyzýváme proto, aby byla umožněna humanitární pomoc obyvatelům pásma Gazy, a v souladu se závěry setkání ministrů zahraničních věcí EU v Paříži z 30. 12. 2008 vyzýváme k nastolení příměří.

Mluvčí českého předsednictví
František Jiří Potužník,
3. 1. 2009.

Ministr zahraničí **Karel Schwarzenberg.**

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Jak předsednictví EU dokáže změnit vyřčený názor. Z pochopení pro právo na sebeobranu Izraele je během čtyř dnů nepřijatelná akce.

UMĚNÍ NEZNÁ HRANIC

Dámy a pánové,

umění je svoboda. Svoboda projevu je základním principem demokracie. Umění nezná hranic. Mottem českého předsednictví je Evropa bez bariér.... My jsme od počátku chtěli, aby naše výzdoba byla tvůrčí. Tvořivost je hnacím motorem pokroku a je velmi důležitá... Rovněž jsme chtěli dokázat, že dvacet let po pádu železné opony není v Evropě místo pro cenzuru uměleckého projevu.

Entropa je svého druhu provokací. Chápu, že se někteří mohou cítit dotčeni, a chtěl bych jim vyjádřit svou omluvu. To se týká nejen Bulharska, ale každé země. Rád bych se také omluvil všem, které jsem neúmyslně uvedl v omyl, především zástupcům médií a svým kolegům ve Stálém zastoupení České republiky v Bruselu. Pokud by si Entropa měla z někoho dělat legraci, byli bychom to my, a já na prvním místě. Přijímám odpovědnost, ale neodcházíme ze scény. Dali jsme prostor ke svobodnému vyjádření a je odpovědností umělce, jak s tímto vstupem do svobodného prostoru naloží. Považujeme Entropu za čistě umělecké dílo. Nic víc a nic míň. Věřím, že v tomto pohledu se shodneme se zbytkem evropské rodiny. Doufáme, že se budeme moci smát s vámi, ne vám.

slně uvedl v omyl, především zástupcům médií a svým kolegům ve Stálém zastoupení České republiky v Bruselu. Pokud by si Entropa měla z někoho dělat legraci, byli bychom to my, a já na prvním místě. Přijímám odpovědnost, ale neodcházíme ze scény. Dali jsme prostor ke svobodnému vyjádření a je odpovědností umělce, jak s tímto vstupem do svobodného prostoru naloží. Považujeme Entropu za čistě umělecké dílo. Nic víc a nic míň. Věřím, že v tomto pohledu se shodneme se zbytkem evropské rodiny. Doufáme, že se budeme moci smát s vámi, ne vám.

Vicepremiér **Alexandr Vondra**
při oficiálním odhalení Entropy,
15. leden.

Plastika **Entropa** v budově Rady Evropské unie, Brusel.

PLNĚ SDÍLÍM ROZHOŘČENÍ

Vážený pane prezidente,

dovolte abych Vám napsal v souvislosti s plastikou nazvanou Entropa, která byla instalována v Bruselu v budově Rady Evropské unie v rámci českého předsednictví.

Tuto plastiku v žádném případě nepovažuji za vtipnou, ani za povedenou. Její jedinou ambicí je šokovat a mystifikovat. Plně sdílím rozhořčení bulharských představitelů a mnohých občanů, kteří proti tomuto „uměleckému dílu“ protestují.

Chci Vás ujistit, že mi vždy záleželo a záleží i teď na dobrých vztazích mezi Bulharskem a Českou republikou a rezolutně odmítám jakékoli formy provokace – včetně těch vydávajících se za umění – které tyto vztahy znevažují a poškozují. Jak dobře víte z našich osobních rozhovorů, jde mi i o to, aby

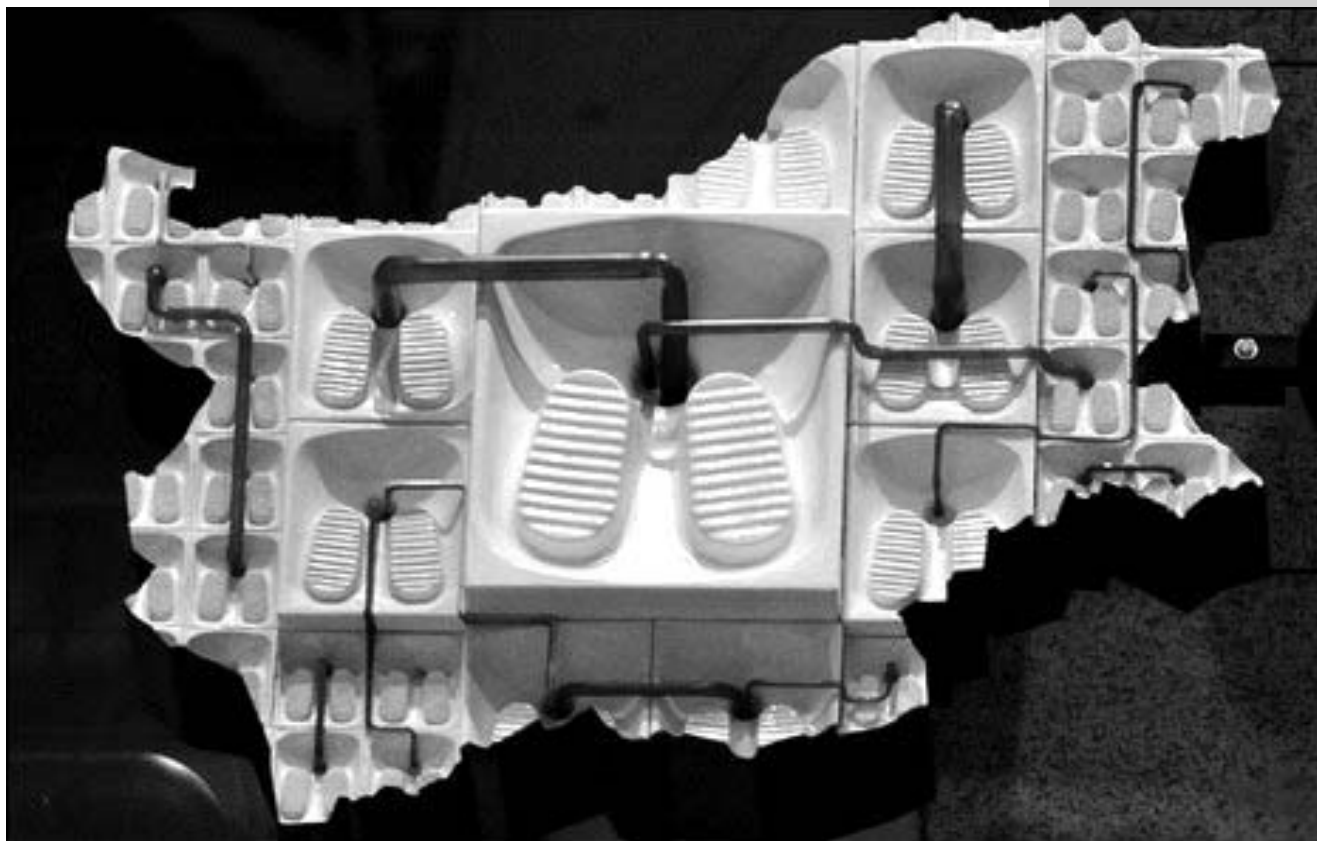
Česká republika vykonávala předsednictví v Radě Evropské unie vážně a aby řešila konkrétní úkoly, které z této její role vyplývají.

Neztotožňuji se s tím, aby bylo české předsednictví politicky i mediálně vnímáno ve světle podobných projektů, jakým je Entropa, které předsednictví zneužívají a znevažují ho.

Těším se na další možnost se s Vámi setkat a dovoluji Vám a Vaším prostřednictvím i bulharským občanům vyjádřit projev úcty.

S přátelským pozdravem
Václav Klaus

Dopis českého
prezidenta prezidentu
Bulharska,
14. leden.

Entropa – výřez Bulharska, posléze zakrytý rouškou.

TOPOLÁNEK Z ROŽMITÁLU

Jiří z Poděbrad si chtěl vybudovat pověst panovníka, který je zároveň katolík i utrakvista uznávající husitské tradice. Těmito slovy připomíná webová stránka českého ministerstva zahraničí, proč český král vyslal své poselstvo na misi po Evropě a proč se ta akce letos symbolicky opakuje.

V roce 1465, tedy dvanáct let poté, co Turci dobyli centrum východního křesťanství v Cařihradu, chtěla Praha připomenout katolické Evropě společné nebezpečí. Poděbradovo poselstvo vedl jeho švagr Jaroslav Lev z Rožmitálu a Blatné – i proto, že jako katolík a zároveň vyslanec „husitského krále“ reprezentoval náboženskou snášlivost v Čechách třicet let po občanské válce. Hlavním cílem mise bylo vytvořit unii katolických evropských států, která by

společně čelila turecké hrozbě. Mise prošla Německem, Nizozemskem, jižní Anglií, pak Francií na Pyrenejský poloostrov, kde se dostala až na mys Finisterre – čtvrtstoletí před Kolumbem skutečně na „konec světa“. Vracela se jižní cestou přes Languedoc, Itálii a Rakousko do Čech.

K výše řečenému lze dodat, že podobně to bylo i s Mirkem Topolánkem. I Topolánkům tým si chtěl vybudovat pověst vlády, která je zároveň pro Evropskou unii, ba i pro Lisabonskou smlouvu, ale i pro eurorealismus uznávající klausovskou tradici, že prostě reprezentuje názorovou snášlivost v Česku. I proto byl z Blatné vyslán tým, který ve stopách Lva z Rožmitálu zamířil do Bruselu.

Jaroslav Lev z Rožmitálu a Blatné po 544 letech.

CESTA DO PEKEL

Včera odpoledne jsem nedělal nic jiného než odpovídal na otázky zahraničních novinářů ohledně Topolánka. Aby bylo jasno – nikoho nezajímalo pád vlády, všechny zajímalo to, co Topolánek řekl a jak to vlastně myslel. Takový nával zájmu o Českou republiku jsem už dlouho nezažil. Podívejte se, jak vypadala titulní strana patrně nejdůležitějšího světového deníku The New York Times:

E.U. President Calls U.S. Stimulus the 'Way to Hell'

Američané říkají Topolánkovi „prezident EU“, neboť tak se jim jeví svět: Amerika má svého prezidenta a v Evropě je také nějaký prezident, i když ta funkce jako ve Švýcarsku rotuje a nikdo si nepamatuje, jak se ten současný jmenuje. Na podrobnější analýzy nemá většina lidí čas, protože chodí od rána do večera do práce. Zkrátka „prezident EU“ urazil Baracka Obamu a americkou vládu před klíčovým summitem G-20, který bude řešit největší světovou ekonomickou krizi od konce druhé světové války, v době, kdy

je dosažení konsensu mezi Evropou a USA pro budoucnost světa naprosto klíčové...

Mluvit o pekle v nejateističtější společnosti na světě je něco jiného než mluvit o pekle ve vztahu k hluboce křesťanské americké společnosti. Ne, že by byl Obamův plán nekritizovatelný, právě naopak, je však něco jiného, když ho kritizuje novinář, opoziční politik, občan, a něco jiného, když o něm mluví diplomat nebo „prezident EU“.

Zmínil jsem se na BBC, že Topolánek asi poslouchá AC/DC a jejich píseň Highway to hell. Myslel jsem to jako žert. Jenže Topolánek to pak večer v Událostech a komentářích sám řekl. Ano, byl prý na koncertě AC/DC a píseň mu utkvěla v paměti. Dále pravil, že není za co se omlouvat, a když mu moderátor řekl, že pronikl na „otvíráky“ všech světových serverů, odpověděl, že to je dobře, že o to šlo. Výborně – jen tak dál.

Jan Macháček, Respekt.cz

Ukázka z textu, publikovaného 26. března, shrnuje reakce na slova předsedy Rady Evropské unie Topolánka, že americké protikrizové kroky stimulující spotřebu jsou cestou do pekla.

BEZ KORMIDLA VE ŠPATNOU CHVÍLI

Velmi si cením role, kterou Češi sehráli v Evropě od sametové revoluce. Odráží se to v množství sloupků, které jsem věnoval jejich předsednictvím. Zvlášť mě naštvaly zá-
ludné brífinky lidí loajálních francouzskému prezidentu Sarkozymu, podle nichž jsou Češi nanicovatí, chaotičtí eurofobové, kteří ničí tvrdě odpracované francouzské výsledky. Ty brífinky otravovaly i tím, jak neustále opakovaly, že za české předsednictví odpovídá prezident Václav Klaus, načež citovaly jeho hlučné populistické deklarace srovnávající EU se Sovětským svazem, výroky typu „Lisabonská smlouva je mrtvá“ a odmítání vyvěsit vlajku EU na Pražském hradě. Pravidelně docházely k závěru, že tento zmatek ukazuje, proč EU potřebuje ratifikovat Lisabon co nejdříve: protože smlouva vytvoří předsedu Evropské rady na plný úvazek, který bude mluvit za 27 členských států. Do toho francouzští činitelé zásobovali tamní noviny ujišťováním, že když Češi selžou, Sarkozy je připraven si vykasat rukávy a převzít práci – zorganizuje a povede summitu 16 zemí eurozóny.

Bylo to otravné, neboť Klaus nezodpovídá za české předsednictví o nic víc, než bude švédský král odpovídat za švédské. Hlavou českého předsednictví je výrazný premiér Mirek Topolánek, seriózní, ač trochu lopotný pragmatik.

Ale to už dnes neplatí. Když Topolánkova vláda přišla ve sněmovně o důvěru, podle české ústavy má klíč k řešení... Václav Klaus. On se rozhodne, zda o vedení přechodné vlády požádá Topolánka, nebo pozve někoho jiného, třeba opozičního vůdce Jiřího Paroubka.

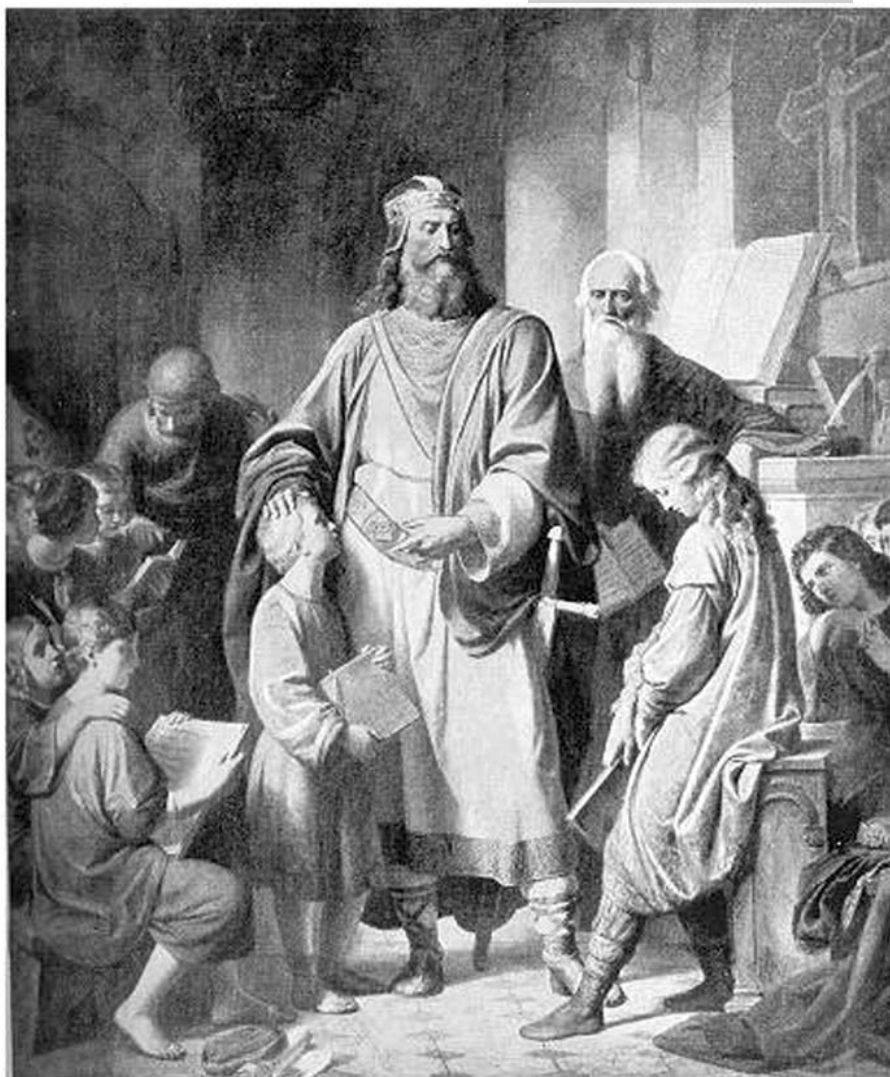
Takže uprostřed nejhorší ekonomické krize leží osud evropského rotujícího předsednictví skutečně v rukou populisty Klause. A Češi skutečně potopili celou Evropu do jistého zmatku, ne-li chaosu.

Teď, v chladné deštivé noci, není věru lehké bránit Čechy. Topolánek nenese veškerou vinu za to, co se stalo: opozici i Klausovi se hodilo oslabit premiéra během jeho úkolu světového státníka. Ale i Topolánek riskoval, třeba spojil osud Lisabonské smlouvy

s otázkami domácí politiky, s umístěním radarového systému, součástí plánované americké protiraketové obrany.

Charlemagne, *The Economist*.

Charlemagne je anglická i francouzská podoba jména Karel Veliký. Pod tímto pseudonymem píše své sloupky bruselský zpravodaj Economistu, jenž se ve skutečnosti jmenuje David Rennie. Ukázka je z 24. března.

Charlemagne and his Scholars by Karl von Blaas

DCEŘI SIDONSKÉHO KRÁLE

*Světadílná
Európo má
pověz holka
kde jsem doma*

*V tobě smilná
Sidonie
jsem pán lenní
který láskou
nemocný je
když tam není*

Eugen Brikcius

Noël-Nicolas Coypel, *Únos Európy*.

OBČANSKÉ FÓRUM ČESKOSLOVENSKO
Podzim

Jaro
OBČANSKÉ FÓRUM ČESKOSLOVENSKO

Plakát, **Aleš Najbrt**, prosinec 1989.